༄ བོད་ཀྱི་ཏ་ལའི་ལོ་མའི་པེ་ཆ་ཞིབ་འཇུག།

Tibetan Palm Leaves Manuscripts Studies

西藏贝叶经研究

2014

བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་།

༄༅།།དབྱི་ཏ་ལིའི་བོད་རིག་པ་མཁས་ཅན་ཏུ་ཆིས་བོད་དུ་ཏ་ལའི་ལོ་མའི་དཔེ་ཆ་འཚོལ་བསྡུ་དང་ཁོང་གི་རྒྱ་དཔེའི་མིང་ཐོ་རྣམས་དཀར་ཆག་ཏུ་བསྒྲིགས་ཚུལ་སྐོར་ངོ་སྤྲོད་རགས་ཙམ་ཞུ་བ།

པེ་རན་སེ་ཟེ་ཁོ་སེ་པེ་རིས་[པ་རན་སི་] བརྩམས།
བདེ་ཁང་བསོད་ནམས་ཚོས་རྒྱལ་གྱིས་བསྒྱུར།

གཅིག

དེ་ཡང་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་ལོ་རབས་སུམ་ཅུ་དང་བཞི་བཅུའི་ནང་(སྤྱི་ལོ1933、1935、1939、1949) དབྱི་ཏ་ལིའི་བོད་རིག་པ་མཁས་ཅན་ཏུ་ཆིས (1894 – 1984) རྒྱ་གར་དང་། བལ་ཡུལ། བོད་བཅས་སུ་ཚན་རིག་རྟོག་ཞིབ་གནང་བར་ཐེབས་ཤིང་། སྐབས་དེ་དུས་ཁོང་ལ་ས་ཆ་དེ་དག་ཏུ་ཉར་ཚགས་བྱས་ཡོད་པའི་ཏ་ལའི་ལོ་མའི་དཔེ་ཆ་མང་པོ་པར་བསྐྲུན་རྒྱུ་དང་། མི་སྣ་སྣུས་ནས་དཔེ་ཆ་འབྲི་བཤུ་བྱ་རྒྱུ་བཅས་ཀྱི་གོ་སྐབས་བཟང་པོ་འཐོབ་ཡོད། ཏུ་ཆིས་ནས་པར་བརྒྱག་བྱས་པའི་ཏ་ལའི་ལོ་མའི་དཔེ་ཆའི་པར་རིས་རྣམས་ལས་ཁག་གཅིག་ཕྱིས་སུ་རྒྱ་གར་དང་བལ་ཡུལ་གྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་ཁག་ནང་ཉར་ཚགས་བྱས་ཡོད་ལ་དེ་དག་མིག་སྔར་རྒྱ་བལ་ཡུལ་གཉིས་སུ་ཉར་ཚགས་བྱས་པའི་ཏ་ལའི་ལོ་མའི་དཔེ་ཆའི་དཔྱད་ཡིག་ཁྲིད་གལ་ཆེའི་ཆ་ཤས་ཤིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད་པ་དང་། འགའ་ཞིག་ནི་བོར་བརླག་ཏུ་སོང་ཟིན་འདུག གཤམ་ཏུ་ངོ་སྤྲོད་ཞུ་དོན་ནི་ཏུ་ཆིས་བོད་ལྗོངས་སོགས་ནས་འཚོལ་ཞིབ་མཛད་ཅིང་ད་ལྟ་དབྱི་ཏ་ལིར་བཞུགས་པའི་དཔེ་ཆའི་པར་རིས་ཀྱི་དཔྱད་ཡིག་སྐོར་ཡིན།

དེ་ཡང་དབྱི་ཏ་ལིའི་ཤར་ཕྱོགས་རིག་གནས་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གི་དཔེ་མཛོད་ཁང་དུ་ཏུ

ཆེས་བསྐྱོན་པའི་ཏ་ལའི་ལོ་མའི་དཔེ་ཆའི་པར་རིས་དང་དཔེ་ཆ་བྲིས་མ་ཁག་གཅིག་ཉར་ཚགས་བྱས་པ་དེ་དག་དཀར་ཆག་ཏུ་བསྒྲིག་རྒྱུ་དང་། ཞིབ་འཇུག་བྱེད་རྒྱུ་བཅས་ཀྱི་ལས་ཀ་དེ་ནི་ཞིབ་འཇུག་པ་ཁ་ལོ་དོ་ཟྀ་གུ་ཛ་དང་སྒྱུག་ཐོགས་པ་གཉིས་ནས་འགོ་བཙུགས་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན།

དེ་ཡང་ཏུ་ཆེའི་པར་རིས་རྣམས་ཡང་བསྐྱར་ལེགས་སྒྲིག་བྱས་ནས་པར་སྐྲུན་བྱེད་རྒྱུ་དང་དཔེ་ཆ་བྲིས་མ་འཚོལ་བསྡུ་བྱེད་རྒྱུ་བཅས་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་རྣམ་གྲངས་འདི་ལ་བརྟོས་ནས་བརྗོད་ན། ཏུ་ཆེས་སྤྱི་ལོ1939དང་སྤྱི་ལོ1949ལོའི་རྟོག་ཞིབ་དེ་གཉིས་ནི་ཆེས་གལ་ཆེའི་རྟོག་ཞིབ་ཁག་གཉིས་ཡིན་པར་མངོན། དེ་ཡང་ཏུ་ཆེས་སྤྱི་ལོ1939ལོར་བོད་དུ་བསྐྱོད་ནས་རྟོག་ཞིབ་བྱས་པའི་སྐོར་ལ"བོད་དུ་ཕྱིན་སྟོམ་ཟླ་བ་བདུན་ཙམ་རིང་རྟོག་ཞིབ་བྱས་པ་ཡིན་ལ ངའི་དམིགས་ཡུལ་གཙོ་བོ་ནི་བོད་ཀྱི་གནའ་རྫས་ལ་རྟོག་ཞིབ་རིག་པ་དང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་སྐོར་ལ ཉམས་ཞིབ་བྱེད་རྒྱུ་དེ་ཡིན། དེ་ཡང་པར་རིས་དང་ཚན་རིག་གི་དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་ཆ་བསྡུ་རུབ་བྱེད་རྒྱུའི་དམིགས་ཡུལ་ནི་ང་ཚོ་བསྐྱོད་ཡུལ་གྱི་ས་ཆ་ཙམ་དུ་མ་ཟད་བོད་ཡོངས་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་དང་། སྒྱུ་རྩལ། ཆོས་ལུགས། ལོ་རྒྱུས་བཅས་ཆ་ཚང་ཅན་དང་ཡིད་རྟོན་རུང་ཞིང་ཁུངས་བཙན་ཅན་གྱི་དཔྱད་རྟོམ་འབྲི་ཆེད་ཡིན། ང་ཚོས་རྟོག་ཞིབ་བྱས་པའི་དགོན་པ་ཁག་ནས་རྙེད་པའི་ཏ་ལའི་ལོ་མའི་དཔེ་ཆའི་ཁ་གྲངས་ནི་སྟོང་ཕྲག་འགའ་ཞིག་ཡོད་པ་དེས་རྒྱ་གར་གྱི་གནའ་བོའི་ཤེས་རིག་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱ་རྒྱུར་ཡང་དགེ་མཚན་ཆེན་པོ་ཐོན་རྒྱུ་གོར་མ་ཆགས་ལ། ཏ་ལའི་ལོ་མའི་དཔེ་ཆས་བོད་དུ་ཐར་བཞིན་མི་སེམས་འགྱུལ་བ་དང་རིག་གནས་ཀྱི་སྤྲོབས་པ་ངོམས་པའི་ནུས་པའང་ཐོན་བཞིན་འདུག" ②ཅེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ་དང་། ཏུ་ཆེ་ནས་ཀྱང་མཇུག་སྡོམ་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་མཛད་འདུག་སྟེ། "ངས་དགོན་པ་མི་འདྲ་བ་ནས་རྙེད་པའི་ཏ་ལའི་ལོ་མའི་དཔེ་ཆ་ཕྱིན་སྟོམ་ཤོག་གྲངས་ཆིག་སྟོང་བརྒྱ་ལས་འདས་པ(དུས་རབས་བཅུ་པ་ནས་བཅོ་ལྔའི་བར་གྱི་རྒྱ་དཔེ)རྣམས་པར་བརྒྱབ་ཡོད" ③ཅེས་གསུངས་འདུག

ཏུ་ཆེས་བསྐྱོན་པའི་པར་རིས་རྣམས་ལ་དཀར་ཆག་ཅིག་བཟོ་རྒྱུའི་ཐད་ལ་ང་ཚོས་ཐོག་མར་སྒྲུབ་རྒྱུའི་ལས་ཀ་ནི་དཔྱད་ཡིག་དེ་དག་ཉར་ཚགས་བྱ་ཡུལ་གྱི་ཞིབ་འཇུག་ཁང་དེར་སྙན་སེང་ཞུས་ནས་དེའི་ཆོག་མཆན་ཐོབ་པར་བྱེད་རྒྱུ་དང་། དཔེ་མཛོད་ཁང་གི་ལས་བྱེད་པ་ནུ

རོ་མ་གའི་ནས་མཉམ་ལས་གནང་རྒྱུར་མོས་མཐུན་བྱུང་རྗེས་ད་གཟོད་དཔེ་མཛོད་ཁང་དེའི་ནང་དུ་ཁ་ཐོར་དང་ཉར་ཚགས་བྱས་ཡོད་པའི་དཔྱད་ཡིག་རྣམས་བསྡུ་རུབ་བྱ་རྒྱུ་དེ་རེད།

དེ་ཡང་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་དེ་སྡེ་ཚན་འགའ་ཞིག་ཏུ་དབྱེ་ཡོད་དེ། སྡེ་ཚན་དང་པོའི་(A) ནང་དུ་སིང་ག་ལའི་ཡིག་གཟུགས་སུ་བྲིས་པའི་ཏ་ལའི་ལོ་མའི་དཔེ་ཆ་བཞི་ཡོད་④(དཔེ་ཆ་འདི་དག་ཏུ་ཆེས་བསྡུ་བསྒྲིགས་བྱས་པ་ཞིག་ཧ་ལམ་རེད་མི་འདུག) པ་དང་། སྡེ་ཚན་གཉིས་པའི་(B) ནང་བལ་ཡུལ་ནས་ཐོན་པའི་ཤོག་བུའི་ཐོག་དེ་བ་ན་ག་རའི་ཡིག་གཟུགས་ཐོག་ནས་བྲིས་པའི་དཔེ་ཆ་བཞི་བཅུ་ཞེ་གཅིག་བསྡུས་ཡོད།

གོང་གི་དཔེ་ཆའི་དཀར་ཆག་ལས་བྲིས་མ་བཞི་བཅུ་ཞེ་གཅིག་ཡོད་པ་དེ་རྣམས་ནི་དེང་རབས་ཀྱི་པར་སློག་ལག་རྩལ་ལས་ཐོན་པའི་གནའ་བོའི་དཔེ་ཆའི་པར་རིས་ཡིན་ལ། པར་རིས་དེ་དག་ནི་ཏུ་ཆེས་བོད་ནས་བླངས་པ་ཞེ་ཅིག་རེད་འདུག་ལ་པར་རིས་དེ་རྣམས་ཀྱི་མ་ཕྱིའང་འཛམ་གླིང་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་ཏུ་ཉར་ཚགས་བྱས་འདུག

ཚན་རིག་ཐོག་ནས་བཤད་ན་དཔེ་ཆ་དེ་དག་ནི་གལ་ཆེ་ཞིག་ཡིན་ལ། རྒྱུ་མཚན་ནི་དེ་དག་དེང་དུས་ཀྱི་པར་སློག་ཅན་ཏུ་བཟོས་ཡོད་པས་ཡིན་པ་དང་དེ་ལྟར་མ་བྱས་ན་དཔེ་ཆ་དེ་རྣམས་དེ་བས་མང་བའི་སྐྱེ་བོའི་འདྲེན་བྱེད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་འགྱུར་ཐབས་མེད་པ་ནི་དཔེར་ན། ང་ཚོའི་ལག་ཏུ་ཡོད་པའི་《དྲི་མེད་འོད》ཀྱི་པར་རིས་ལ་ལན་གཅིག་བལྟ་ཙམ་བྱས་པ་ཙམ་གྱིས་དེ་ནི་རྩོམ་སྒྲིག་པས་བེད་སྤྱོད་བྱས་པའི་པར་མ་དེ་དང་མི་འདྲ་བ་ཞིག་ཡིན་པ་ཤེས་ཐུབ། དེ་ཡང་ཕྱོགས་འགའ་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་ཤིན་ཏུ་ནས་མི་འདྲ་བའི་ཁྱད་ཆོས་ཡོད་པ་མ་ཟད། ཐ་ན་དཔེ་ཆའི་ཁྲིད་ཀྱི《དུས་འཁོར་སྡུད་རྒྱུད》ཀྱི་སྔོན་ངག་གི་ཤོ་ལོ་ཀའི་ཁ་གྲངས་བརྩི་ཚུལ་ཡང་མི་འདྲ་བ་འདུག

མཁས་དབང་ཏུ་ཆེས་བོད་དུ་རྟོག་ཞིབ་བྱེད་སྐབས་བསྐྱོན་པའི་ཏ་ལའི་ལོ་མའི་དཔེ་ཆའི་པར་རིས (ཕྱིན་ཤོག་གམ་པར་སློག) རྣམས་ནི་ཆེས་རྩ་ཆེའི་དཔྱད་ཡིག་ཅིག་ཡིན་པས་ན་ང་ཚོས་ཐོག་མར་ཁོང་གིས་བསྐྱོན་པའི་ཏ་ལའི་ལོ་མའི་དཔེ་ཆའི་པར་རིས་རྣམས་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་དང་དེའི་དཀར་ཆག་བཟོ་འགོ་བརྩམས་པ་ཡིན།

ད་ཕན་ང་ཚོར་སྡེ་ཚན་ཁག་མི་འདྲ་བའི་དཔྱད་ཡིག་ཡོད་པ་ནི (C) ཐ་བརྙན་ཕྱིན་

ཤོག་བདུན（དེའི་གྲས་སུ་བྲུ་ཤའི་ཡུལ་ནས་རྙེད་པའི་དཔེ་ཆའི་པར་རིས་ཀྱང་ཚུད）དང་།（D）གློག་བརྙན་གྱི་པར་མ་མི་འདྲ་བ་ལྔ་བཅུ（རིང་ཐུང་ལ་སྲིད35）ཡོད་པ་དེའི་ཁྲོད་དུ་ཆ་སྙོམས་བྱས་ན་ལེའུ་ཉི་ཤུ་རྩ་བཞི་ཡོད་པ་དེ་དག་རེ་རེའི་ནང་དཔེ་ཆའི་མདུན་ཤོག་དང་རྒྱབ་ཤོག་གཉིས་ཀའི་པར་བཏབ་འདུག（དེའི་ནང་དུ་ལེགས་སྦྱར་གྱི་སྐད་དུ་བྲིས་པའི་བལ་ཡུལ་གྱི་བསྟན་རྩིས་ཀྱང་འཁོད་འདུག）（E）ཏ་ལམ་རིང་ཚད་ལ7 ×11ཡོད་པའི་སྤྱིན་ཤོག་གྲངས་བཞི་བརྒྱ་ཙམ་འདུག་པ་དེའི་ཁྲོད་དུ་རྒྱབ་མདུན་གཉིས་ཀར་ནི་བ་རེའི་ཡི་གེར་བྲིས་ཡོད་པའི་ཤིང་ཏ་ལའི་ལོ་མའི་དཔེ་ཆ་ཤོག་གྲངས་བཅོ་ལྔ་ཙམ་གྱི་པར་རིས་འཁོད་འདུག（F）ཤོག་བུ་ཆེ་ཆུང་མི་འདྲ་བའི་སྟེང་དུ་པར་བཤུས་བྱས་པའི་དཔྱད་ཡིག་ཁ་གྲངས་དྲུག་བརྒྱ་ལྔ་བཅུ་ཙམ་འདུག་པ་རྒྱབ་མདུན་གཉིས་ཀར་ཡི་གེ་ཡོད་པ་ཆ་སྙོམས་ཤོག་གྲངས་ཉེར་བཞི་ཙམ་འདུག་པ་དེ་དག་ནི་སྤྱིན་ཤོག་གམ་ཡང་ན་གློག་བརྙན་གྱི་སྤྱིན་ཤོག་དཔར་གཞིའི་ནང་འཁོད་པ་དང་མི་འདྲ་བ（པར་གློག་ཁག་གཅིག་ལ་རྒྱབ་མདུན་ཅན་གྱི་ཤོག་གྲངས་གཉིས་དང་ཁ་ཤས་ལ་སུམ་ཅུ་བྱས་པ་སྣ་ཚོགས་འདུག）འདུག　པར་གློག་འདི་དག་ལས་ཁག་གཅིག་ནི་བརྙན་དཔར་བཏབ་སའི་ཤོག་བུའི་སྟེང་དུ་པར་གློག་བརྒྱབ་འདུག་པ་དང་ཁག་གཅིག་ནི་དཔེ་དེབ་བསྒྲུབ་སའི་ཤོག་བུའི་ཐོག་པར་འདེབས་བྱས་འདུག་པ་དེ་དག་ནི་ཕལ་ཆེར་དངོས་སུ་པར་སྒྲུན་བྱ་རྒྱུར་གྲ་སྒྲིག་གི་ཚུལ་དུ་སྣང་།　དཔེ་ཆ་དེ་དག་ལས་ཕྱེད་ཀ་ཙམ་ནང་གསེས་སུ་དབྱེ་ཞིང་ཡིག་ཚགས་ཀྱི་རྟེན་སྨམ་སོ་སོར་བླུགས་རྗེས་དཔེ་མིང་ཡང་བཀོད་ནས་ཡོད་པ་བཅས་ལགས།

དེས་ན་ང་ཚོར་ད་ལྟ་པར་བཤུས་བྱས་པའི་གནའ་དཔེ་ཁྲིན་སྟོམ་བརྒྱ་དང་ལྔ་བཅུ་དང་དེ་ལས་ཉུང་ཟད་མང་པའི་མ་དཔེ་ཡོད་ནའང་གྲངས་ཚད་དངོས་ནི་འདི་ལྟར་རོ་ཞེས་བརྗོད་སྤོབས་ནི་ང་ཚོས་དཔྱད་ཡིག་ཡོངས་ལ་རྩིས་བཤེར་ཆ་ཚང་དང་ཞིབ་ཕྲ་ཞིག་མ་བྱས་པའི་བར་དུ་མེད་པ་ནི་མངོན་གསལ་ངོད་པོ་ཡིན་ནོ།

གཉིས།

དཔེ་མཚོན་འགའ་ཞིག་གིས་ད་ལྟ་ང་ཚོས་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་བཞིན་པའི་དཔྱད་ཡིག་དེ་

དག་གི་རིན་ཐང་ཉིད་མཚོན་རྒྱུར་དཔེ་མཚོན་འདོན་ཐུབ་པ་ཡིན། དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ1996ལོར་མཁས་པ་ཏེ་ལེ་ཕིན་གི་རིའི་ཞལ་ནས། པར་རིས་ལས་འདྲ་བཤུས་བྱས་པའི་དཔེ་ཆའི་གྲས་སུ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་བརྩམས་པའི་《ཡ་བ་ནའི་སྐྱེས་རབས》ཞེས་པ་དེ་ད་ལྟ་བལ་ཡུལ་གྱི་རྒྱལ་ས་ཀ་ཏ་མན་དུར་ཉར་ཚགས་བྱས་འདུག་ནའང་ཤོག་ལྷེ་ཁ་ཤས་མི་ཚང་བ་དང་ཉར་ཚགས་བྱས་པའི་རྣམ་པ་དང་ སྤུས་ཚད་ཀྱང་ མཁས་དབང་ ཏུ་ཆིས་ པར་ བསྐྱོན་ སྐབས་ དང་ བསྡུར་ ན་ཉམས་ཞན་དུ་སོང་འདུག ཀ་ཏ་མན་དུར་ཡོད་པའི་ནེ་པ་ལ་རྒྱལ་ཁབ་ཡིག་ཚགས་ཁང་དུ་ཏུ་ཆིས་པར་ བསྐྱོན་ པའི་ དཔེ་ ཆའི་ མ་ དཔེའི་ གྲས་ ལས་ དཔལ་ ཡེ་ ཤེས་ ཉི་ མས་ བརྩམས་ པའི་《འཆི་མེད་སོར་མོ》དང་། རྣམ་གྲོལ་སྡེ་ཡིས་མཛད་པའི་《མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་འགྲེལ་པ》⑤ཏ་རུ་ན་ག་ཨེ་ས་སོན་ནས་ཁོ་བོ་རང་ཉིད་ལ་ངོ་སྤྲོད་མཛད་པའི་རིན་ཆེན་འབྱུང་གནས་ཞི་བ་ཡིས་བརྩམས་གནང་མཛད་པའི་《ཟླ་ཏིག་ཕྲེང་བ》བཅས་ཚུད་འདུག་པ་ལས་ཤེས་རྟོགས་ཐུབ་བོ།

གཞན་ཡང་། ཏུ་ཆིས་བསྐྱོན་པའི་དཔེ་ཆའི་པར་རིས་འགའ་ཞིག་ནི་བོར་བརླག་ཏུ་སོང་ཟིན་འདུག་ལ། པར་རིས་ནང་འཁོད་པའི་མ་དཔེ་འགའ་ཞིག་ནི་ཡོ་རོབ་གླིང་དང་ཨེ་ཤེ་ཡའི་གླིང་གི་དཔེ་མཛོད་ཁང་ཡོད་དོ་ཅོག་ནང་དུ་མཐོང་རྒྱུ་མེད་པས་ཏ་ལམ་རྩ་སྟོངས་སུ་ཕྱིན་ཟིན་པར་སྣམ། དེའི་སྐོར་འདིར་རོབ་ཙམ་བརྗོད་ན། ཕྱག་ན་རྡོ་རྗེས་མཛད་པའི་《སྟོད་རྒྱུད་འགྲེལ་ཆེན》ཁྲིས་མ་གཅིག་དང་། པདྨ་དཀར་པོ་ནས་ཟླ་རྗེ་ཨོལ་ཡིག་གཟུགས་ཐོག་མཛད་པའི་《དུས་འཁོར་འགྲེལ་ཆེན་དྲི་མེད་འོད》ཀྱི་མ་དཔེ་ཞིག་འདུག་པ་དེ་གཉིས་ནི་འདིར་བརྗོད་རིན་ལྡན་པའི་དཔེ་རྒྱུན་གཉིས་རེད་འདུག ང་ཚོས་གོང་གསལ་དཔེ་རྒྱུན་དེ་གཉིས་ལས་ཕྱི་མ་དེ་ཉིད་མིག་སྔར་དཔེ་ཆ་དེ་ཉིད་རྩོམ་སྒྲིག་མཛད་ནས་པར་སྐྲུན་གནང་ཉེར་ཡོད་པའི་ཞིབ་འཇུག་པS. S. བ་ཧུ་གར་ལ་མཁོ་འདོན་བྱས་པ་ཡིན། དཔེ་ཆ་དེའི་མ་དཔེ་ནི་ཏུ་ཆིས་དབྱི་ཏ་ལིར་བསྣམས་ཕེབས་སྐད་ཀྱང་དཔང་རྟགས་ཅི་ཡང་མཐོང་རྒྱུ་མི་འདུག(སེ་ཧྲ་ར་ཡིས1995ལོར་བརྩམས་པའི་དཔྱད་རྩོམ་ལ་གཟིགས།) ང་ཚོས་སློབ་དཔོན་ཟླ་བ་གྲགས་པས་མཛད་པའི་《དབུ་མ་རྩ་བ་ཤེས་རབ་ཀྱི་འགྲེལ་པ་ཚིག་གསལ》དང་"རོ་མའི་དཔེ་ཆ(Roma Text)"ཞེས་པ་སོགས་སྔར་གྱི་དུས་སུ་འདི་ལྟའི་རྩ་ཆེའི་དཔེ་རྒྱུན

དག་ཞར་ཚགས་བགྱིས་ཚུལ་དང་བྱ་ཡུལ་གྱི་སྐོར་ད་དུང་གསལ་པོ་མ་ཤེས་པར་ལུས་ཡོད།⑥

པར་རིག་ལས་གྲུབ་པའི་དཔེ་ཆའི་དཔྱད་ཡིག་རྣམས་ནི་གོང་གསལ་གྱི་སྡེ་ཚན་གྱི་གྲས་སུ་བཞག་ཡོད་ལ། དེ་དག་ལས་དཔེ་ཆ་གཉིས་ཀྱི་སྐོར་དམིགས་བསལ་གྱི་ངོ་སྤྲོད་བྱ་རིན་ཡོད་པ་སྟེ། དེ་ཡང་དང་པོའི་ཁ་བྱང་དུ《 རིག་པའི་སྒྲོན་མེ་》ཞེས་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་གཞུང་ལས་གསང་སྔགས་ཀྱི་ལྟ་བའི་ཁུངས་བཙན་ཚུལ་བརྗོད་པ་དེ་ལགས་ཤིང་（ དཔེ་ཆ་འདིའི་སྐོར་ལ་ཏ་ཀུ་ག་ན་ཡེ་ས་སོན་ནས་ཞིབ་འཇུག་མཛད་ཡོད་）ཅིག་ཤོས་དེའི་ཁ་བྱང་དུ《 ཡོངས་སུ་དག་པ་དང་རྣམ་པར་དག་པའི་རིམ་པ་》ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཡིན་ལ། དེ་ནི་ཉི་ཧོང་གི་བོད་རིག་པ་མཁས་ཅན་མི་མ་ཀི་ནས་སྤྱི་ལོ1994ལོར་རྩོམ་སྒྲིག་མཛད་པའི་སློབ་དཔོན་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་མཛད་པའི《 རིམ་ལྔ་》ཡི་ནང་གསེས་གཉིས་པའི་ནང་དོན་དང་མཚུངས་ལ། དཔེ་ཆ་དེ་ནི་ཁོང་ཆོས་ཉེ་ཆར་རྩོམ་སྒྲིག་བྱས་པའི་དཔེ་ཆའི་གྲས་སུ་ཚུད་མི་འདུག⑦

གང་ལྟར་ང་ཚོས་མ་མཐར་ཡང་གནས་ཚུལ་གཅིག་གི་ངོས་ནས་གསལ་བཤད་བྱེད་ཐུབ་པ་ནི། ཏུ་ཆེས་བླངས་པའི་པར་རིས་དག་ནི་དཔྱད་ཞིབ་པ་རྣམས་ལ་བསྟོས་ནས་བརྗོད་ན་མ་ཕྱི་རང་ལས་ཕན་ཐོགས་ཆེ་བ་ཡོད་པ་དེ་ལགས། ངས་འདིར་བརྗོད་པའི་ཕན་ཐོགས་ཆེ་བ་ཞེས་བརྗོད་པའི་ཡུལ་ནི་པར་རིས་དང་ཕྲ་བརྙན（ ཕལ་ཆེར་ལྡེབ་གྲངས200）དེ་དག་ཡིན་ལ་དཔྱད་ཡིག་དེ་དག་ནི་ཏུ་ཆེས་སྭ་ཤའི་ཡུལ་ནས（ ད་ལྟ་པ་ཀི་སི་ཐན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཁོངས་གཏོགས་）འཚོལ་བསྡུ་མཛད་པ་དང་དཔེ་ཆ་དེ་དག་ནི་སྔག་ཤིང་གི་པགས་སྟེང་དུ་བྲིས་པ་དང་ནང་དོན་ནི་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་སྐོར་ཡིན་པ་དཔེར་ན། འདུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ནང་དོན་འཁོད་པའི་དཔེ་ཆ《 མལ་ཆའི་གཞི་》དང་། 《 རྗོད་པའི་གཞི་》《 དགེ་འདུན་གྱི་དབྱེན་གྱི་གཞི་》བཅས་དང་མཚུངས། སྤྱི་ལོ1956ལོར་ཏུ་ཆེས་སེ་བ་ཏི（ Swat ）ཞེས་པའི་ཡུལ་ནས་རྙེད་པའི་དཔེ་ཆ་དེ་ཉིད་པ་ཀི་སི་ཐན་སྲིད་གཞུང་ལ་རྗེས་སྤྲོད་བྱས་པ་དང་སྒྲིགས་ཡང་བསྐྱར་གཡར་པོ་ཞུས་ནས་དབྱི་ཏ་ལིར་འཁྱེར་རྗེས་རྒྱལ་ཁབ་དེར་ཡོད་པའི་དཔེ་ཆ་ཞིག་གསོ་བྱེད་མཁན་གྱི་ཚོགས་པ་ཞིག་ནས་ཉམས་བཟོ་བྱས་རྗེས་སླར་ཡང་པ་ཀི་སི་ཐན་གྱི་རྒྱལ་ས་ཀ་ར་ཆིར་ཡོད་པའི་དཔེ་མཛོད་ཁང་དུ་ཕྱིར་འབུལ་ཞུས་འདུག

གོང་གསལ་དཔེ་རྒྱུན་གཉིས་ལས་ཕྱི་མ་དེ་ནི་ཤིན་ཏུ་སྲབ་པའི་ཤོག་བུའི་སྟེང་བྲིས

འདུག་ལ་དེ་དག་གཅིག་ཐོག་གཅིག་བརྩེགས་ནས་འདུག་ལ། བྱེད་ཚུལ་དེ་ལྟ་བུ་ནི་ལག་རྩལ་གྱི་ཐོག་ནས་བཤད་ན་དཔེ་ཆ་ཉར་ཚགས་བྱ་རྒྱུར་མི་འཚམ་པ་ཞིག་ཡིན་པ་མ་ཟད། དེའི་གནོད་སྐྱོན་གྱི་རང་བཞིན་ནི་དོན་དངོས་ལས་ར་འཕྲོད་ཐུབ་པ་ནི་དཔེར་ན། མའོ་ཏུ་མ་གི་ཡིས་བསྒྲིགས་པའི་《ལས་རྣམ་པར་འབྱེད་པ་》ཞེས་པའི་ལི་ཡུལ་པར་མའི་ཞབས་རྟགས་མའི་གྲས་ལས་ཁག་གཅིག་ལོན་ཏུན་ཏུ་ཉར་ཚགས་བྱས་ཡོད་པ་རྣམས་ནི་སྦྲབ་ཤོག་ལྟེབས་སྒྲིག་བྱས་ནས་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་པས་དེ་ནི་ཤིན་ཏུ་ནས་བལྟ་ཀློག་བྱ་དཀའ་བ་ཞིག་འདུག་པ་དང་། ཁག་གཅིག་ནི་འཇར་མན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མུ་ནིག་ཅེས་པའི་ཡུལ་དུ་ཉར་ཚགས་བྱས་ཡོད་པ་དག་ནི་སྦྲབ་ཤོག་ཐོག་བྲིས་པ་ཞིག་རེད་འདུག་ཀྱང་གོང་གསལ་སྒྲིག་སྟངས་དང་མི་འདྲ་ལ་སྒྲིག་སྟངས་དམིགས་བསལ་གང་ཞུང་དུ་མི་གཏོགས་པས་བལྟ་ཀློག་བྱ་བདེ་ལ་སྲུང་སྐྱོབ་ཀྱང་ཡག་པོ་བྱ་ཐུབ་འདུག （མ་ནིས1995ལོར་སྤེལ་བའི་དཔྱད་རྩོམ་གྱི་མཚོན་རིས4 –7དང་9བཅས་ལ་གཟིགས་པར་འཚལ།）

འདིར་བརྗོད་འོས་པ་ཞིག་ལ་རྒྱ་གར་གྱི་མཁས་དབང་ར་ཧུ་ལས་བླངས་པའི་དཔེ་ཆའི་པར་རིས་དང་ཏུ་ཆིས་བླངས་པའི་དཔེ་ཆའི་པར་རིས་ནི་སྤྱིར་བཏང་གཅིག་པ་རེད་འདུག⑧（དཔེར་ན། ཁོང་གཉིས་ཀས་སློབ་དཔོན་ཆོས་གྲགས་ཀྱིས་མཛད་པའི་《ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་》གྱི་ས་བཅད་གཉིས་པ་《རང་དོན་རྗེས་དཔག་》དང་། དབྱིག་གཉེན་གྱི་《མངོན་པ་མཛོད་》དགྲ་ལས་རྒྱལ་གྱི་《ལྷན་ཅིག་དམིགས་པའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་》བཅས་ལ་པར་བསྐྲུན་འདུག）དེ་ཡང་པར་བརྒྱུག་གི་ལག་རྩལ་འཕེལ་རྒྱས་སོང་བ་དང་པར་པ་ཚོས་པར་བསྐྲུན་སྐབས་ཀྱི་གནམ་གཤིས་ལ་སོགས་པའི་ཆ་རྐྱེན་མི་འདྲ་བའི་རྐྱེན་ལས་པར་རིས་ཀྱི་ཟུར་གྱི་ཆ་རྣམས་གསལ་པོ་མེད་པའི་སྐྱོན་སྣང་བ་ཡིན། དེས་ན་ཏུ་ཆི་དང་ར་ཧུ་ལ་ནས་བསྐྲུན་པའི་པར་རིས་དག་གི་ཕྲུས་ཀ་ནི་ཞན་པ་དང་། འོད་ཆེ་དྲགས་པ། པར་གྱི་དམིགས་འབེན་གསལ་པོ་མེད་པ་སོགས་ཀྱི་སྐྱོན་ཆ་སྣང་ཡང་དེ་ལ་ཡ་མཚན་སྐྱེ་དགོས་དོན་ཅི་ཡང་མ་མཆིས་ཀྱང་དེས་དཔེ་ཆ་དེ་དག་ལ་བལྟ་ཀློག་བྱ་རྒྱུར་འགོག་རྐྱེན་སྤྲོད་བཞིན་ཡོད་པ་ནི་དངོས་ཡོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ཡིན། གང་ལྟར་ཡང་ཁོང་གཉིས་ནས་བསྐྲུན་པའི་པར་རིས་ལ་གཞིབ་བསྡུར་ཞིག་བྱས་རྗེས་ད་ལྟ་རང་རེ་ཚང་མས་བལྟ་ཀློག་བྱ་བདེ་བའི་པར་གཞི་ཞིག་བཟོ་ཐུབ་པ

འདུག་ལ། ཁོ་པོ་རང་ཉིད་ལའང་ཉེ་ཆར་པར་སྐྲུན་བྱ་གྲབས་ཡོད་པའི་རྡོ་རྗེ་སྙིང་པོ་ཡི་ལྷུགས་རྩོམ《ཀྱེ་རྡོ་རྗེ་རྒྱུད་བསྡུས་པའི་དོན་གྱི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་པ་》དེ་རྩོམ་སྒྲིག་བྱེད་སྐབས་ཁོང་གཉིས་ནས་བླངས་པའི་པར་རིས་ལ་ཞིབ་བསྡུར་བྱ་སྐལ་བྱུང་ཞིང་ཕན་ཐོགས་ཀྱང་ཆེན་པོ་ཐོབ་བྱུང་། （འདི་ན་པར་རིས་དེ་དག་མཁོ་འདོན་གནང་མཁན་གུ་སི་ཐོ་རོ་སི་དང་རེ་ཕེལ་ཕྱོ་རི་ལ་རྣམ་གཉིས་ལ་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞུའོ）དེ་ལྟའི་གཤིབ་བསྡུར་བྱས་ནས་འཐོབ་པའི་འབྲས་བུ་ནི་མངོན་གསལ་དོད་པོ་ཡོད་པ་ནི་དཔེར་ན་ར་ཧུ་ལས་བསྐྲུན་པའི་དཔེ་ཆའི་པར་གསལ་པོ་མེད་པ་དེ་དག་ཏུ་ཆེའི་པར་རིས་ནང་གསལ་པོར་གློག་ཐུབ་པ་ལྟ་བུ་སོགས་དེ་གཉིས་དབར་ཕན་ཚུན་ཁ་གསབ་བྱེད་ཐུབ་པའི་ནུས་པ་ཐོན་པ་དང་བཅས་སོ།

ར་ཧུ་ལ་ནས་བསྐྲུན་པའི་དཔེ་ཆའི་པར་རིས་ནི་ཕྱིས་སུ་ཐོན་པའི་ཏ་ལའི་ལོ་མའི་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་དཔེ་ཚོགས་མང་པོའི་ནང་དུ་བེད་སྤྱོད་བཏང་ཡོད་ལ། ལྷག་པར་དུ་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཚད་མའི་ཞིབ་འཇུག་དཔྱད་གཞིའི་ཁྲོད་དེ་བས་མང་བ་བེད་སྤྱོད་བྱས་ཡོད（རྡོ་རྗེ་སྙིང་པོ་དང་། རིན་ཆེན་གྲགས་པ། ཀོ་མིན་པཎྜི་ཏ་ཨོ་ཀ་བཅས་ལྟ་བུ།） མལ་ཝེ་ནི་ཡས་དུར་བེ་ཀ་ཕྲིས་བརྩམས་པའི《ཆོས་མཆོག་སྒྲོན་མེ》ཞེས་པའི་དཔེ་ཆ་དེ་ངོ་སྤྲོད་མཛད་སྐབས། "མ་དཔེ་རང་ལ་ཏ་ལའི་ལོ་མའི་ཤོག་གྲངས་བརྒྱད་ཅུ་བརྒྱ་བཞི་འདུག་ལ་ཡིག་གཟུགས་ནི་ནེ་བ་རིའི་ཡིག་གཟུགས་ཐོག་བྲིས་པ་ཞིག་ལགས་པ་དང་། ཤོག་གྲངས་རྣམས་ལ་པར་བརྒྱུག་སྐབས་ཤོག་གྲངས་ཨང་དྲུག་ཅུ་དེའི་མདུན་ཤོག་ལ་པར་གཉིས་བརྩེགས་བརྒྱབ་པ་ལས་རྒྱབ་ཤོག་དེ་ལ་པར་བརྒྱབ་མི་འདུག མ་དཔེ་ལ་འཁྲུལ་བ་མེད་ནའང་ཡིག་འབྲུ་གསལ་དང་མི་གསལ་གྱི་ཞན་ཆ་མང་པོ་འདུག ངས་ཏུ་ཆེས་བསྐྲུན་པའི་པར་རིས་ལ་བརྟག་ཞིབ་ཡག་པོ་ཞིག་བྱས་རྗེས་ཁོང་གི་པར་རིས་ཁྲོད་དུ་ཤོག་གྲངས（ལྡེབ་གྲངས）ཨང་དྲུག་ཅུའི་རྒྱབ་ངོས་དེར་པར་བསྐྲུན་ཡོད་པ་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་། འོན་ཀྱང་སྟབས་མ་ལེགས་པ་ཞིག་ལ་ཤོག་གྲངས་དེའི་གཡོན་ངོས་ཀྱི་མཐའ་དེ་གྲིབ་ནག་གིས་བཀབ་ནས་གསལ་པོ་མཐོང་གི་མི་འདུག་ལ། དཔེ་ཆ་འདིའི་ངོས་ནས་བརྗོད་ན། ཏུ་ཆེས་བསྐྲུན་པའི་པར་རིས་ཀྱི་རྩོམ་སྒྲིག་པས་བཀའ་དྲིན་བསམ་ཤེས་མཛད་པ་ལྟར་ཆ་ཤས་གཞན་རྣམས་ལ་བལྟ་ཞིབ་བྱེད་རྒྱུར་དགེ་མཚན་ལྡན་པའི་ནུས་པ་འདོན་ཐུབ་པ་ཡིན།" ⑨ཞེས་གསུངས། གནས་ཚུལ་ཁ་ཤས

ཀྱི་ངོས་ནས་བརྗོད་ན་ཏུ་ཆེས་བསྐྱོན་པའི་པར་རིས་ཁྲིད་དུ་ར་ཏུ་ལའི་པར་རིས་ཀྱི་ཁྲིད་ལས་མང་བའི་དཔེ་ཆའི་པར་རིས་ཡོད་པ་ནི་དཔེར་ན། རིན་ཆེན་འབྱུང་གནས་ཞི་བས་མཛད་པའི་《ཚོས་མཆོག་སྒྲོན་མེ》ཡི་འགྲེལ་པ་《བརྒྱད་སྟོང་པའི་དཀའ་འགྲེལ་སྙིང་པོ》ཡི་པར་རིས་ལས་མཚོན་ཐུབ། འདིར་ངེས་པར་དུ་བརྗོད་དགོས་པ་ཞིག་ལ་དཔེ་ཆ་དེའི་རྩོམ་སྒྲིག་པ་ལ་ཏུ་ཆེ་ལྟར་དཔེ་ཆ་དེ་ལ་བལྟ་ཞིབ་དང་དཔྱད་ཡིག་གི་ཁོངས་སུ་བསྡུ་རུབ་བྱ་རྒྱུའི་བགོ་སྐལ་དངོས་ཐོབ་ཡོད་པ་དེ་ལགས།

གསུམ།

ང་ཚོས་སྤྱིན་ཤོག་རྣམས་དཀར་ཆག་ཏུ་བསྒྲིགས་སྐབས་འཕྲད་པའི་གནས་ཚུལ་གཞན་ཞིག་ནི། པར་རིས་ལྷུགས་ཡོད་པའི་ཡིག་ཁུག་སྟེང་གི་གསལ་བཤད་ཀྱི་ཡི་གེ་དང་ནང་སོགས་ཀྱི་ནང་དོན་རྣམས་གཅིག་མཚུངས་སུ་མ་བསྟད་པའི་གནས་ཚུལ་འཕྲད་པ་དེའོ། དཔེར་ན་ཕྱག་ན་རྡོ་རྗེས་མཛད་པའི་《འཁོར་ལོ་སྡོམ་པའི་རྒྱུད》ཀྱི་ལེའུ་དང་པོའི་འགྲེལ་པ(མགྱོགས་མྱུར་པར་སྐྲུན་འགྲེམས་སྤེལ་བྱ་རྒྱས་འདུག)དེ་བཞིན་ར་ཏུ་ལ་ནས་པར་བརྒྱབ་པ་ཞིག་མ་ཡིན་ལ་དེ་ལྷུགས་པའི་ཡིག་ཁུག་སྟེང་དུ《ཨེ་ཕྃ་གྱི་རྒྱུད》ཀྱི་འགྲེལ་པ་ཞེས་བྲིས་འདུག སློབ་དཔོན་ཟླ་བ་གྲགས་པས་མཛད་པའི་《གསང་བ་འདུས་པའི་སྒྲོལ་མ་གསལ་བ》ཡི་སྤྱིན་ཤོག་ལྷུགས་ཡོད་པའི་ཡིག་ཁུག་སྟེང་གི་གསལ་བཤད་དུ《ཀྱེ་རྡོ་རྗེའི་རྒྱུད》ཅེས་བྲིས་འདུག་པ་ལྟ་བུའོ། དེ་ལྟ་བུའི་ཡིག་ཁུག་ཐོག་བྲིས་པའི་གསལ་བཤད་ལས་ཤེས་ཐུབ་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ནི་ཡིག་མཁན་ཉིད་ནི་ལེགས་སྦྱར་གྱི་སྐད་ལ་ཆ་རྒྱུས་མེད་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་རེད་འདུག་པས་དེ་ཉིད་མཁས་དབང་ཏུ་ཆེ་མ་ཡིན་པ་ཐག་ཆོད།⑩ དེ་བཞིན་ཡིག་ཁུག་དང་འབྲེལ་བའི་གསང་བ་སྙིག་གྱུར་ལྟ་བུའི་གནད་མི་ཤུང་བ་ཞིག་འདུག་པ་ནི་དཔེར་ན། ཡིག་ཁུག་གི་གྲངས་འགོར་སྐོར་ལ་ཨང་གྲངས་དང་པོ་ནས་བཞི་བཅུ་ཞེ་གཅིག་བར་ཡོད་ཚུལ་བཤད་ནའང་ཡིག་ཁུག་ཨང8、9、13、14、24、26、28、29、39རྣམས་ནི་མཐོང་རྒྱུ་མི་འདུག་ལ། ཤོག་གྲངས་དེ་དག་འཁོད་པའི་ཡིག་ཁུག་རྣམས་སྤྱི་ལོ1960ལོའི་ཟླ་དྲུག་པའི་སྔོན་ནས་བརླག་ཟིན་འདུག་པ་ནི་ལོ་ནི་ཨོ་ལ་སེ་ཨོ་ཏེ་ནས་བསྒྲིགས་པའི་དཔེ་ཆའི་མིང་ཐོ་ལས་ཤེས

ཐུབ་པ་ཡིན།[11] དེ་ཡང་ཡིག་ཕྱུག་རེ་རེའི་ནང་དུ་པར་རིས་མི་འདྲ་བ་བཅུ་གཉིས་བླུགས་ཡོད་པ་དང་པར་རིས་ཁྲོན་སྟོམ་བརྒྱ་དང་བརྒྱད་ཡོད་པར་བརྩིས་ན། ཤོག་ལྡེབ་སྟོང་ལས་བརྒལ་བའི་པར་རིས་བོར་བརླག་ཏུ་སོང་ཡོད་པ་ཤེས་ཐུབ། ད་ཕན་སུ་ཞིག་གིས་ཀྱང་ཡིག་ཕྱུག་གི་ཨང་གི་དེ་ཨང་བཞི་བཅུ་ཞེ་གཅིག་ནས་མཇུག་རྫོགས་ཡོད་མེད་སྐོར་བརྗོད་ཐབས་བྲལ་ནའང་། ཞིབ་ཏུ་བརྟག་སྐབས་མཇུག་རྫོགས་མེད་པར་སྣང་བ་ནི་དཔེར་ན། སྤྱིན་ཤོག་ལས་འབྲུས་པའི་པར་རིས་དང་དེའི་མ་ཕྱིའི་སྤྱིན་ཤོག་ཡིན་པར་གསལ་བཤད་ཀྱི་ཡི་གེ་བྲིས་ཡོད་ནའང་དོན་དངོས་ལས་ནང་དོན་མི་མཚུངས་པའི་སྤྱིན་ཤོག་མཉམ་དུ་སྒྲིམ་སྡེབ་གཅིག་ཐོག་ནང་བཞག་ཡོད་ཅིང་དེར་ཨང་གི་བཀོད་ནས་ཉར་ཚགས་བྱས་འདུག་པ་དེའི་གྲས་སུ་བོར་བརླག་ཕྱིན་ཟིན་པའི་ཡིག་ཕྱུག་གི་ཨང་གྲངས་དང་གཅིག་པ་བྱས་པ་ཡོད་ཚུལ་གསལ་ལ། ཁྲོན་སྟོམ་ཨང་གྲངས་ཞེ་གཅིག་ཡོད་ཅེས་བརྗོད་ནའང་དེའི་རྗེས་ཀྱི་ཨང་གི་རྣམས་ཀྱང་མངོན་ཡོང་བ་ནི་དཔེར་ན། ཀུ་རི་ཀུ་ལི་ཡིས་བརྩམས་པའི་ཏ་ལའི་ལོ་མའི་ཁ་གྲངས120ལས་གྲུབ་པའི་《ཀྱེ་རྡོ་རྗེ་མཁའ་འགྲོ་མ་དྲ་བའི་སྡོམ་པའི་དཀའ་འགྲེལ》དེ་བཞིན་དཔྱད་ཡིག་གི་ཁོངས་སུ་དྲངས་ཤིང་དེར་ཨང་གྲངས43ཞེས་བྲིས་འདུག་པ་དང་། 《ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་སཾཔུ་ཊ་ཞེས་བྱ་བ》དེ་བླུགས་པའི་ཤོག་སྒམ་ལ་ཨང་42 ཏ་ལའི་ལོ་མའི་གྲངས77ལས་གྲུབ་པའི་《དཀའ་འགྲེལ》ལ་པར་རིས་དྲུག་ཅན་ཞིག་འདུག་པ་དེའི་ཤོག་སྒམ་སྟེང་དུ་ཨང་གི39བཏབ་ཡོད་པ་བཅས་སོ། འདིར་བརྗོད་དགོས་པ་ཞིག་ལ་དཔེ་ཆ་ཕྱི་མ་དེར་ར་ཏུ་ལ་ནས་པར་བསྐྲུན་མི་འདུག་ལ་དེ་ནི་ནེ་པ་ལའི་ཡི་གེར་བྲིས་ནས་ཡོད་ཅིང་ད་ལྟ་ག་ཏ་མན་དུར་ཡོད་པའི་ནེ་པ་ལ་རྒྱལ་ཁབ་དཔེ་མཛོད་ཁང་དུ་ཉར་ཚགས་བྱས་པའི་དཔེ་ཆ་གཉིས་པོ་དེ་དང་ཡང་མི་འདྲ་བ་ཡོད། གང་ལྟར་ཡང་ང་ཚོས་གོང་དུ་བརྗོད་ཟིན་པ་ལྟར་སྤྱིན་ཤོག་བསྟན་རྒྱུ་མེད་པའི་པར་རིས་མང་པོ་ཞིག་འདུག་པ་མ་ཟད་ཡིག་ཆ་དང་དེ་དག་གི་མཚན་བྱང་ཡང་འདུག་པ་ནི་དཔེར་ན། སློབ་དཔོན་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་མཛད་པར་གྲགས་པའི་རྫུ་འཕྲུལ་སྐོར་གྱི་བསྟན་བཅོས་ཐུང་དུ《སེམས་ཀྱི་དགའ་བ་འཛོམས་པ》ཞེས་པ་དེ་ནི་ས་བཅད་བཅུ་བཞིར་དབྱེ་འདུག་ལ། པར་རིས་མང་པོ་འདུག་པ་དེའི་ཁྲོད་ཀྱི་འགའ་ཞིག་ནི་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་གསང་སྔགས་ཀྱི་གལ་ཆེའི་གཞུང་ལུགས

དང་ཨིནྡྲ་བོ་དྷིས་རང་ཉིད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས《ཡེ་ཤེས་གྲུབ་པ་》(ལེའུ15) ཞེས་པའི་ནང་དུ་དྲངས་གནང་མཛད་པའི་《གཉིས་མེད་རྣམ་རྒྱལ་ཆུང་བ་》ཡི་ལྡེབ་གྲངས་འགའ་ཞིག་ཀྱང་པར་རིས་སུ་བསྐྲུན་འདུག་པ་བཅས་ཀྱི་གནད་ལ་ཕྱི་ལོ2000ལོར་ཏ་རུ་ན་ག་ཡིས་ཆེད་མངགས་དབྱི་ཏ་ལིའི་རྒྱལ་ས་རོ་མར་ཕེབས་ནས་བརྟག་ཞིབ་གནང་ནས་ངོས་འཛིན་གསལ་པོ་མཛད་འདུག

སྐབས་མ་ལེགས་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ནི་མིག་སྔར་ཆག་སྐྱོན་ཤོར་ཟིན་པའི་དཔེ་ཆར་བཟོ་བཅོས་སམ་དག་བཅོས་ནི་བྱ་ཐབས་བྲལ་བ་ཞིག་རེད་བསམ་གྱིན་འདུག རྒྱུ་མཚན་ནི་དཔྱད་ཡིག་དེ་དག་ལ་སྲུང་སྐྱོབ་ཡག་པོ་བྱ་མ་ཐུབ་པས་བལྟ་ཀློག་བྱ་དཀའ་བ་དང་སྐྱ་ཞབས་ཏུ་ཆིས་ཕངས་སེམས་མེད་པར་པར་རིས་རྣམས་གཞན་ལ་གཡར་རྗེས་དེ་དག་ཕྱིར་ལོག་མ་བྱུང་བ་བཅས་ཀྱིས་སོ། དེ་ཡང་ཏུ་ཆིས"གསར་དུ་རྙེད་པའི་དཔྱད་ཡིག་རྣམས་ཕྲ་དོག་གིས་སྦེར་སྒྲུབ་བྱེད་པ་ནི་ཚན་རིག་གི་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་སྟངས་ཤིག་མ་ཡིན་ནོ"⑫ཞེས་གསུངས་ཡོད། ང་ཚོས་གཤམ་དུ་གཟིགས་ཐུབ་པ་ལྟར་དེ་སྔོན་བོར་བརླག་ཏུ་སོང་ཟིན་པར་འདོད་པའི་དཔྱད་ཡིག་ཁག་གཅིག་སླར་ཡང་རྙེད་སོན་ཐུབ་པའི་རེ་བ་ཡོད་དོ།

དེ་ཡང་མཁས་དབང་ཏུ་ཆིས་ཕྱི་ལོ1949ལོར་བོད་དུ་གནའ་རྫས་རྟོག་ཞིབ་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་མཛད་པ་དང་སྐབས་དེ་ཤེད་ཏུ་ཁོང་གིས་ད་ལྟའི་ལྷོ་ཁ་ས་ཁུལ་གོང་དཀར་རྒྱུད་ནས་ཏ་ལའི་བླ་མའི་དཔེ་ཆ་རྩ་ཆེན་གཉིས་ལག་སོན་བྱུང་ཚུལ་སྐོར་ལ་ཁོང་རང་ཉིད་ཀྱི་ཉིན་ཐོའི་ནང་དུ་འདི་ལྟར་བཀོད་འདུག་སྟེ།

"གོང་དཀར་ཀྱི་ཁུལ་དུ་ན་སོ་ཉི་ཤུ་ཡན་ལ་མ་སོན་པའི་སྤྲུལ་སྐུ་ཞིག་འདུག་པ་དེའི་འབྲུངས་ཡུལ་ནི་ལྷ་ས་རེད་འདུག་ལ། ཁོང་གིས་ལྷ་སའི་སློབ་གཉེར་མཛད་རྒྱུ་མཇུག་སྒྲིལ་རྗེས་རི་ཁུག་གི་དགོན་སྡེ་དེར་ཕེབས་ནས་བཞུགས། དགོན་པ་དེའི་ནང་དུ་བཙུན་པ་ཉུང་ཤས་ལས་མི་འདུག་ལ་དེ་རྣམས་ཚང་མ་སྤྲུལ་སྐུ་དེ་ལས་རྒན་པ་ཞེ་ཅིག་རེད་འདུག་པས་སྤྲུལ་སྐུ་དེ་རང་ཡུལ་ལྷ་ས་དང་དེར་ཡོད་ཀྱི་གྲོགས་པོ་ཆུང་ཆུང་རྣམས་དྲན་པ་ལས་རི་ཁུག་གི་དགོན་སྡེའི་ནང་དུ་སེམས་མ་ཆགས། ཁོང་གིས་ཕར་འགྲོ་ཚུར་འོང་བྱ་མཁན་གྱི་མགྲོན་པོ་ཚོར་ན་གཞོན་བྱིས་པ་སྤྱིའི་ཁྱད་ཆོས་ལྟར་སྐད་ཆ་མང་པོ་དྲི་ལ། ཕྱི་རོལ་གྱི་གནས་ཚུལ་དང་

བྱ་དངོས་གསར་པ་ཤེས་རྟོགས་བྱ་རྒྱུའི་བསམ་བློ་ཤུགས་ཆེ་མངའ། སྤྲུལ་སྐུ་ཆུང་ཆུང་དེ་ཉིད་རྒྱ་གར་དུ་གནས་གཟིགས་ལ་བསྐྱོད་འདོད་ཆེན་པོ་འདུག་ནའང་དགོན་པ་དེའི་ཆ་རྐྱེན་སྐྱོ་པོ་ཡིན་པས་དགོན་པས་ལམ་གྲོན་གཏོང་ཐབས་བྲལ། སྤྲུལ་སྐུ་ཆུང་ཆུང་དེས་ང་རང་སླེབས་ཀྱི་ཡོད་པའི་གནས་ཚུལ་མཁྱེན་རྗེས་དགའ་ཚོར་ཆེན་པོ་བྱུང་འདུག་པ་དང་། ཁོ་པོ་དགོན་པ་དེར་འགྲོར་སྐབས་ཁོང་གིས་རྒྱུགས་ཤར་སློད་ནས་འཕྲད་པར་ཕེབས་པ་དང་དེ་ནི་ཁོང་ཉིད་ཀྱི་མི་ཚེའི་ནང་འཕྲད་པའི་དོན་དག་གསར་པ་ཞིག་ཏུ་ངོས་འཛིན་གནང་གི་འདུག ཁོང་གིས་ང་འཕྲད་དུས་གྲོགས་པོ་རྙིང་པ་ཞིག་མཇལ་བ་དང་འདྲ་བར་འཐམ་འཁྱུད་བྱེད་པ་དང་། ཞལ་ལག་མཉམ་དུ་མཆོད་རྒྱུར་མགྲོན་འབོད་ཀྱང་མཛད་བྱུང་། ཁོང་སྐུ་ངོ་མས་སྔེ་ཤན་མཛད་དེ་དགོན་སྡེའི་སྐོར་ང་ལ་ངོ་སྤྲོད་མཛད་པ་དང་། སྒྲུགས་གནས་ཚུལ་འདྲ་མིན་སྐོར་བཀའ་འདྲི་མང་པོ་གནང་གི་འདུག ཁོང་གིས་ང་རྒྱལ་ཁབ་གང་ནས་ཡིན་མིན་དང་། ཉིན་ལམ་ག་ཚོད་ཕྱིན་ན་དེར་སླེབས་པ། དེ་བཞིན་གནམ་གྲུ་དང་། མེ་འཁོར། གྲུ་གཟིངས་སོགས་ཀྱི་སྐོར་བཀའ་དྲི་གནང་བ་དང་ངའི་འགྲེལ་བཤད་ལ་བྱིས་པས་རྩོ་བོ་ཞིག་གི་སྒྲུང་ཉན་པ་ལྟར་སྙོ་བ་ཟབ་མོས་གསན་པ་མ་ཟད། ང་རང་དང་ཡུན་ཙམ་ཡང་བྲལ་མི་བཟོད་པའི་ཚོར་སྣང་ཞིག་ཀྱང་སྨིན་བཞིན་འདུག འོན་ཀྱང་ང་ལ་དུས་ཚོད་མང་པོ་སྤོད་པའི་སྐབས་མེད་པས་དགོན་པ་དེ་ནས་ཁ་བྲལ་དགོས་པས་ཁོང་གི་བཞིན་ནས་སྐྱོ་སྣང་ཆེན་པོ་ཤར་བ་མཐོང་བྱུང་། དགོན་སྡེར་དུས་ཡུན་ཐུང་ཐུང་ཞིག་ལས་སྡོད་ཁོམ་མ་བྱུང་ནའང་ང་དང་སྤྲུལ་སྐུ་དེའི་བར་ཆགས་པའི་ལྷད་མེད་ཀྱི་མཛའ་སེམས་ནི་ཤིན་ཏུ་ནས་ཟབ་ཅིང་རྩ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་པ་ང་ལ་ངེས་ཤེས་ཟབ་མོ་སྐྱེས་བྱུང་། ང་གཉིས་ཕན་ཚུན་བགྲོ་གླེང་བྱས་པ་དང་། ངས་ཁོང་ལ་རྒྱ་གར་འཕགས་པའི་ཡུལ་གྱི་གནས་ཚུལ་དང་འཕགས་ཡུལ་གྱི་མཁས་པའི་སྐོར་ངོ་སྤྲོད་ཞུ་སྐབས། ཁོང་གིས་ཨམ་ཕྲག་ནང་ནས་ཏ་ལའི་ལོ་མའི་སྟེང་བྲིས་པའི་དཔེ་ཆ་འགའ་ཞིག་བཏོན་གནང་མཛད་ནས་ང་ལ་བསྟན། ངས་དེ་དག་ལ་བལྟ་སྐབས་དཔེ་ཆ་དེ་དག་ནི་ཕལ་ཆེར་དུས་རབས་དགུ་པ་ནས་བཅུ་པའི་བར་གྱི་དཔེ་ཆ་རེད་འདུག་ལ་དེ་དག་གསར་ཞིང་གྲུས་དག་པ་ཞིག་འདུག་པ་ནི་ཏ་ལམ་དཔེ་ཆ་དེ་དག་ཉེ་དུས་སུ་བྲིས་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་སྣང་། ངས་དཔེ་ཆ་དེ་དག་ལ་བལྟ་ཞིབ་ཡག་པོ་ཞིག་བྱས་པ་ཡིན་ལ་བལྟ་ཞིབ་བྱས་པའི་འབྲས་བུར་

དེ་ནི་རྒྱ་གར་གྱི་རྩོམ་པ་པོ་གཉིས་ནས་བརྩམས་པའི་དཔེ་ཆ་རེད་འདུག་ལ་དེ་གཉིས་ཀྱི་ནང་དོན་ནི་ ཚིག་རྒྱན་ རིག་པ་ དང་ སངས་ རྒྱས་ ཆོས་ ལུགས་ ཀྱི་ གཞུང་ ལུགས་ སྐོར་ རེད་ འདུག་ནའང་དཔེ་ཆའི་རྩོམ་པ་པོ་གཉིས་ཀྱི་སྐོར་ སྐབས་དེར་གསལ་པོ་ཞིག་ཤེས་མ་བྱུང་། ཕྱིས་སུ་གོང་དཀར་ ཁུལ་ ནས་ ལག་ སོན་ བྱུང་ བའི་ རྒྱ་ དཔེ་ གཉིས་ ལས་ གཅིག་ ནི་ སངས་ རྒྱས་ ཆོས་ལུགས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་མདོ་ ཙམ་བསྟན་ པ་ ཞིག་ དང་ གཅིག་ནི་ སྔགས་ ངག་གི་བརྩམས་བྱ་ ཞིག་ཡིན་འདུག་པ་དེའི་ནང་དོན་ནི་དགེ་འདུན་སྐྱབས་ཀྱིས་བརྩམས་པའི་《མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ཀྱི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ》དང་ ཐམས་ ཅད་ སྲུང་ གིས་མཛད་ པའི་《གཙུག་ན་ རིན་ ཆེན་ གྱི་ སྐྱེས་རབས》སྐོར་ རེད་འདུག་པ་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་། དེས་ན་རྒྱ་གར་གྱི་རྩོམ་རིག་གི་བང་མཛོད་དེ་ཉིད་ཀྱང་དེ་སྔོན་གོ་སྒྲོང་མེད་པའི་རྩོམ་པ་པོ་གསར་པ་གཉིས་དང་དེ་གཉིས་ཀྱིས་མཛད་པའི་བརྩམས་བྱ་གསར་དུ་རྙེད་པ་ལས་དེ་བས་ཕྱུག་ཏུ་བཏང་ཡོད་པར་སེམས་སོ།⑬

ཏ་ཆེས་བསྐྱོན་པའི་དཔེ་ཆ་དེ་གཉིས་ཀྱི་པར་ རིས་ཀྱང་ མཐའ་མ་བོར་ བརླག་ཏུ་སོང་ནས་ད་ལྟ་ཉེད་རྒྱུ་མེད་པ་ལྟ་བུར་ཆགས་འདུག་ནའང་། སྤྱི་ལོ1999ལོའི་ཟླ་བ་བཅུ་པའི་ཚེས་གཉིས་ཀྱི་རེ་གཟའ་པ་སངས་ཉིན་ཁོ་བོས་དཔེ་མཛོད་ཁང་དུ་རྩད་འཚོལ་ཞིབ་མོ་ཞིག་བྱེད་པའི་སྐབས་སུ་སྤྱིན་ཤོག་སྐོར་ཞིག་ལག་སོན་ཐུབ་པ་དེར་ཁྱོན་སྡོམ་ལེའུམ་སྡེ་ཚན་ཉི་ཤུ་རྩ་བཞི་འདུག་པ་དེ་དག་ནི་ལེགས་སྦྱར་གྱི་སྐད་ཡིག་ཐོག་བྲིས་པའི་དཔེ་ཆ་རེད་འདུག སྤྱིན་ཤོག་ཐོག་གི་དཔེ་ཆ་ནི་ཐམས་ཅད་སྲུང་གིས་བརྩམས་པའི་《གཙུག་ན་རིན་ཆེན་གྱི་སྐྱེས་རབས》ཞེས་པ་དེ་རེད་འདུག དཔེ་ཆ་དེའི་པར་རིས་ཀྱི་སྤྱིན་ཤོག་ནི་རྒྱ་དཔེའི་ཕྲ་བརྟན་ཡོད་པར་འདོད་པའི་ཤོག་སྣམ་ཞིག་ནང་དུ་བླུགས་འདུག རྒྱ་དཔེ་འདི་ཉིད་མོ་ཁོ་ཏན་དང་ཁེ་ཡོ་ཤེ་ཨོ་ཁ་ནོ་རྣམ་གཉིས་ནས་རྩོམ་སྒྲིག་དང་ཡིག་སྒྱུར་མཛད་ནས་པར་སྐྲུན་གནང་རྗེས་འདུག ད་ཕན་ང་ཆོས་སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་མཛད་པའི་དཔེ་ཆ《མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ཀྱི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ》ཞེས་པ་དེའི་སྐོར་གྱི་གནས་ཚུལ་ཅི་ཡང་ཤེས་རྟོགས་ཐུབ་མེད་ཅིང་། དཔེ་ཆ་དེ་འདྲ་པོ་ཞིག་ཡོད་ཚུལ་ནི་ད་ལྟ་འདས་གྲོངས་སུ་གྱུར་ཟིན་པའི་མཁས་དབང་ཨན་ཐོ་ནི་ལོ་གར་ག་ནོ་དང་ཏུ་ཅི་རྣམ་གཉིས་ནས་གསུངས་ཡོད་པ་མ་ཟད། སྤྱི་ལོ1960ལོའི་ནང་དཔར་དུ་སྐྲུན་པའི་རོ་མའི་ཏ་ལའི་ལོ་མའི་དཔེ་ཆ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་དཔེ་

ཚོགས་ཞེས་པའི་ཁ་བྱང་ཁྲིད་ཁུའང་གསལ། དེ་བཞིན་དཔེ་ཆ་དེ་ནི་མཁས་པ་ཨེ་ཏེ་འོར་ཁོན་ཅི་ནས་མཇལ་སྐྱོང་འདུག་པ་ནི་ཁོང་གིས་སྤྱི་ལོ1962ལོར་སྤེལ་བའི་ལྟགས་རྩོམ་གྱི་ས་བཅད་གཉིས་པའི་ནང་གསེས་གཉིས་པའི་དོན་ཚན་དང་པོ་དང་མཚན་འགྲེལ་བདུན་པའི་སྟེང་དཔེ་ཆ་དེའི་སྐོར་འཁོད་འདུག་པ་ལས་ཤེས་ཐུབ། ཞིབ་འཇུག་པ་ཁ་ཙུ་ནོ་བུ་མ་ཙུ་ད་ནས་སྤྱི་ལོ2000ལོའི་ཟླ་བ་དྲུག་པའི་ཚེས་གཉིས་ལ་ཁོ་བོར་འཕྲིན་ཡིག་ཅིག་བཏང་ནས་གསུང་དོན། ཏུ་ཅིས་འདས་གྲོངས་སུ་གྱུར་རྗེས་ཀྱི་ལོ་ཁ་ཤས་ཀྱི་རྗེས་སུ་སློབ་དཔོན་ཆེན་མོ་ན་ལི་ཁ་བ་ཡིས་རོ་མ་སློབ་ཆེན་དུ་ཡོད་པའི་གྲོགས་པོ་བརྒྱུད་ནས་ཡན་ཐོ་ནི་ཨོ་གར་གནོ་ལ་འབྲེལ་བ་གནང་བ་དང་། གར་གནོ་ནས་ཁོང་གི་གྲོགས་པོ་ལ་རང་ཉིད་ཀྱིས《མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ཀྱི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ་》ཡི་ཞིབ་འཇུག་ལས་ཀར་ཞུགས་མེད་ཚུལ་དང་། དཔེ་ཆ་དེའི་པར་རིས་དག་མཇལ་སྐྱོང་མེད་པ་བཅས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་གསུངས་པ་མ་ཟད། ཏུ་ཅིས་ཁོང་མཉམ་ལས་བྱེད་མཁན་གྱི་མི་སྣའི་གྲས་སུ་འཛོག་གནང་མཛད་པ་ཙམ་ལས་དངོས་སུ་ཞིབ་འཇུག་གི་ལས་ཀར་ཞུགས་སྐྱོང་མེད་ཅེས་གསུངས་འདུག

མིག་སྔར་ང་ཚོས་སླད་པོ་བྱིན་གྱིས་མཛད་པའི《སྐྱེས་རབས་ཕྲེང་བ་》སྟེ་མེ་ཁོ་ཏལ་གྱིས་ཐུགས་སྣང་མཛད་ཡུལ་གྱི་དཔེ་ཆའམ་མཁས་དབང་ཏུ་ཅིས་སྐུ་ངོ་མས་སྤྱི་ལོ1955ལོར་བགྲོ་གླེང་གནང་བ་དང་དེ་རྗེས་ཀྱི་ལོ་གཉིས་པ་དེར་འཛར་མན་གྱི་སྐད་ཏུ་པར་སྐྲུན་བྱས་པའི《བསྟན་བཅོས་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་རྣམ་པར་འགྲེལ་པ་》དེ་ད་ལྟ་གང་དུ་ཉར་ཚགས་བྱས་ཡོད་ཚུལ་མ་ཤེས་པར་ལུས། ཁོ་བོས་སྔོན་དུ་བརྗོད་ཟིན་པ་ལྟར། ISIAOདཔེ་འཛོད་ཁང་ནང་དུ་ཡོད་པའི་ཏ་ལའི་ལོ་མའི་དཔྱད་ཡིག་རྣམས་ཁ་ཐོར་ནས་ཉར་ཚགས་བྱས་ཡོད་པས་ན་མཉམ་དུ་བལྟ་བསྡུར་བྱ་རྒྱུར་དཀའ་ངལ་འཕྲད་བཞིན་ཡོད་ལ། དབྱི་ཏ་ལིའི་ཞིབ་འཇུག་པ་ཙམ་མ་ཟད། རྒྱལ་ཁབ་གཞན་གྱི་གནད་དེར་ཉམས་ཞིབ་གནང་མཁན་ཚོར་ཡང་རང་ལ་མཁོ་བའི་དཔེ་ཆའམ་དཔྱད་ཡིག་དེ་དག་བཙལ་ནས་དཔྱད་ཞིབ་གནང་རྒྱུར་དཀའ་ཁག་འཕྲད་བཞིན་ཡོད། མིག་སྔར་བལ་ཡུལ་དུ་ཡོད་པའི་ཤོག་བུའི་སྟེང་དུ་བྲིས་པའི་དཔེ་ཆར་བལྟ་ཀློག་དང་ཉམས་ཞིབ་བྱེད་རྒྱུའི་ལས་དེ་ནི་ཅུང་ཟད་སྟབས་བདེ་ཅན་ཞིག་རེད་འདུག་ལ། ང་ཚོས་དཀའ་ངལ་ཅི་ཡང་མེད་པར་དཔེ་ཆ་དེ་ཚོའི་གནས་སྟངས་ཤེས་ཐུབ་པ་མ་ཟད། ཨེར་

ཝེ་སི་ཐ་སི་ཏན་ཁོ་ནར་གྱིས་ལོ་ཁ་ཤས་ཀྱི་སྔོན་དུ་རྩོམ་སྒྲིག་མཛད་པའི་ཏ་ལའི་ལོ་མའི་དཔེ་ཆའི་དཀར་ཆག་དེ་ལས་གནད་དེར་ཞིབ་འཇུག་གནང་མཁན་ལ་ཕན་ཐོགས་ཆེན་པོ་ཐོན་ཐུབ་འདུག ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་གི་གནས་ཚུལ་ངོས་ནས་བརྗོད་ན། མིག་སྔར་བལ་ཡུལ་ཀ་ཏ་མན་ཧྲུ་རྒྱལ་ཁབ་དཔེ་མཛོད་ཁང་བརྒྱུད་དཔེ་མཛོད་ཁང་གཞན་དག་ཏུ་ཉར་ཚགས་བྱས་པའི་མ་དཔེ་རྣམས་ཀྱི་གནས་སྟངས་སོགས་ཀྱི་ཆ་འཕྲིན་རྣམས་ཤེས་རྟོགས་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད།

བཞི།

ང་ཚོས་ད་ལྟ་རྩོམ་བཞིན་པའི་བྱ་བ་ནི་དེ་སྔོན་མི་རྣམས་ཀྱི་དོ་སྣང་དེ་ཙམ་བྱ་ཡུལ་དུ་མ་འགྱུར་བའི་པར་རིས་ཀྱི་དཔྱད་ཡིག་རྣམས་ཡང་བསྐྱར་བསྡུ་རུབ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་བྱེད་རྒྱུ་དེ་ལགས། ང་ཚོས་པར་རིས་བསྐྱར་བསྒྲིགས་བྱ་རྒྱུའི་ལས་ཀ་དེ་དུས་རིམ་གསུམ་དུ་དབྱེ་རྩིས་ཡོད་དེ། གཅིག་ནི་སྲིན་ཤོག་རྣམས་འཁྲུས་ནས་པར་རིས་འདོན་རྒྱུ་དང་། གཉིས་ནི་སྲིན་ཤོག་དང་པར་རིས་རྣམས་ལ་སྐྱར་གསོ་དང་སྲུང་སྐྱོབ་བྱ་རྒྱུ། གསུམ་ནི་དཔེ་ཆར་ངོས་འཛིན་གསལ་པོ་བྱས་ནས་དཀར་ཆག་སྒྲིག་རྒྱུ་བཅས་ཡིན། དུས་རིམ་དང་པོའི་ལས་ཀ་དེ་འགོ་ཚུགས་ནས་ད་ལྟ་སྒྲུབ་བཞིན་པའི་སྐབས་ཡིན་ལ། ལས་ཀ་དེ་ནི་དཀའ་ངལ་མེད་པ་ཞིག་མ་ཡིན་པ་ནི་དཔེ་ཆ་རྣམས་ཀྱི་ཁྲོད་དུ་མ་དཔེ་ཆ་ཚང་པོ་མེད་པ་དང་ཡི་གེ་ཀློག་དཀའ་བའི་གནད་དོན་རྒྱུན་དུ་འཕྲད་པའི་རྐྱེན་གྱིས་ཡིན་ལ། དཔེ་ཆ་ལ་ངོས་འཛིན་བྱ་དཀའ་བའི་རྒྱུ་མཚན་ནི་དེ་དག་ལ་གསལ་བཤད་ཡིག་བྱང་སོགས་མེད་པའི་རྐྱེན་གྱིས་ཀྱང་ཡིན་པར་ཁྱེམས། དཀའ་ངལ་དེ་ལྟར་མང་པོ་འཕྲད་དང་འཕྲད་བཞིན་ཡོད་ནའང་མཐའ་མ་དཔེ་མཛོད་ཁང་དེའི་ནང་གི་དཔེ་ཆའི་དཀར་ཆག་ཆ་ཚང་པོ་ཞིག་མགྱོགས་མྱུར་བསྒྲིགས་ཐུབ་རྒྱུར་གདོན་མི་ཟ་ལ། ང་ཚོས་སྲིན་ཤོག་དང་པར་རིས་རྣམས་ཀྱི་འོད་སྐྱེར་ཡང་བཟོ་རྩིས་ཡོད།⑭ ང་ཚོས་ཚོད་བལྟ་ལམ་ཙམ་བྱས་རྗེས་ད་གཟོད་འོད་སྐྱེར་བཟོ་རྒྱུའི་ལས་འགན་དེ་དབྱི་ཏ་ལིའི་རྒྱལ་ས་རོ་མར་ཡོད་པའི་ཡིག་ཚགས་སྐྱར་གསོ་དང་སྲུང་སྐྱོབ་བྱེད་རྒྱུའི་ཉམས་མྱོང་དང་ལག་རྩལ་གྱིས་ཕྱུག་པའི་ཀུང་སི་ཞིག་ཏུ་སྤྲོད་རྒྱུར་གཏན་འཁེལ་བྱས་པ་ཡིན། ཀུང་སི་དེའི་མིང་ལGAP. S. r. l. ཞེས་ཟེར་ལ་དེ་ནི་Istituto Centrale per la Patolo-

gia del Libro་ལ་སོགས་པ་གྲགས་ཅན་གྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་ཁག་དང་མཉམ་ལས་བྱེད་སྦྱོང་ཡོད་པའི་ཀུང་སི་ཞིག་རེད་འདུག སྔར་གསོའི་ལས་ཀ་དེ་ད་ལྟ་བྱེད་བཞིན་པའི་སྐང་ཡིན་ལ། ཉི་ཚར་ཨ་ཧྲི་ར་ཡུས་ཡ་མ་ཡིས "དེ་ཡང་བློ་ཕམ་སྐྱེས་དགོས་པའི་དོན་ཞིག་ནི་རང་རེས་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་ཁུལ་ཙམ་དུ་མ་ཟད་ཐ་ན་རང་རེ་ནུབ་ཕྱོགས་པའི་ཁུལ་དུའང་རྩ་ཆེའི་ཏ་ལའི་ལོ་མའི་དཔེ་ཆ་ཇེ་ཙམ་ཉར་ཚགས་བྱས་ཡོད་ཚུལ་ད་དུང་ཤེས་རྟོགས་གསལ་པོ་བྱུང་མེད་ལ། གནས་ཚུལ་འགའ་ཞིག་ཐད་ལ་སེམས་འཚབ་བྱ་རྒྱུ་ཙམ་ལས་ཐབས་གཞན་མེད་པ་ལྟ་བུའི་གནས་ལ་གྱུར་ཡོད་པ་ནི་དཔེར་ན། ཞིབ་འཇུག་ཁང་འགའ་ཞིག་ཏུ་ཤིན་ཏུ་ནས་རྩ་ཆེ་ཞིང་འགངས་ཆེ་བའི་དཔེ་ཆ་ཉར་ཚགས་བྱས་ཡོད་ཚུལ་ནི་རྟོག་ཞིབ་པ་ཀུན་གྱིས་ཤེས་ཀྱི་ཡོད་ནའང་དེ་དག་ལ་བལྟ་ཀློག་བྱ་རྒྱུའི་གོ་སྐབས་དབེན་སྟབས་དཔེ་ཆ་དེ་དག་གི་ཁྱད་ཆོས་དང་ནང་དོན་ནི་ད་དུང་ཤེས་ཐབས་བྲལ། དབྱི་ཏ་ལིའི་རྒྱལ་ས་རོ་མར་ཡོད་པའི་ཤར་ཕྱོགས་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གི་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནི་གོང་གསལ་དཔེ་མཛོད་ཁང་གི་གྲས་ཤིག་ཡིན་ལ། དབྱི་ཏ་ལིའི་བོད་རིག་པ་མཁས་ཅན་ཏུ་ཆེས་ཧྲི་མ་ལ་ཡའི་རི་རྒྱུད་དང་བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཁག་ཏུ་ཚན་རིག་གི་རྟོག་ཞིབ་མཛད་ནས་འཕགས་བོད་ཡུལ་གྲུ་གཉིས་ཀྱི་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པའི་བྱ་གཞག་ཁྲིད་གལ་ཆེའི་ལེགས་སྐྱེས་འབུལ་གནང་མཛད་ཡོད། ཁོང་གི་སྐད་གྲགས་ཆོད་པའི་བརྩམས་བྱའི་ཁྲིད་དུ་ཤིན་ཏུ་དགོན་པའི་དཔེ་རྒྱུན་ལ་སོགས་པའི་དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་ཆ་དུ་མ་མཆིས་པ་དེ་དག་ནི་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་པ་རྣམས་ལ་བསྟོས་ནས་བརྗོད་ན་ཤིན་ཏུ་ཐོབ་དཀའ་བའི་དཔྱད་ཡིག་འབའ་ཞིག་གོ" ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།

ང་ཚོས་ISIAO་ལ་ཉར་ཚགས་བྱས་པའི་ཏུ་ཆེའི་སྒྲིན་ཤོག་རྣམས་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་བྱ་རྒྱུ་དེ་ང་ཚོའི་རྣམ་གྲངས་ཀྱི་མཐའ་མཇུག་གི་ལས་ཀ་དེ་ཡིན་པ་དང་། ཕྱོགས་བསྒྲིགས་འདི་བཞིན་མི་རིང་བར་འཛམ་གླིང་ས་ཕྱོགས་ཁག་གི་ཞིབ་འཇུག་པ་རྣམས་ཀྱི་སྤྱོད་ཡུལ་དུ་འགྱུར་བར་ཡིད་ཆེས་ཀྱིས་ཁེངས་བཞིན་ཡོད། གྲགས་ཅན་མཁས་དབང་ཏུ་ཆེས་ལྟ་བུའི་མཛད་རྗེས་ལ་བཀའ་དྲིན་སྙིང་བཅངས་ཞུ་བའི་སེམས་པ་ནི་ཀུན་ལ་ཡོད་པ་བཅས་དབྱི་ཏ་ལིའི་མཁས་དབང་ཏུ་ཆེས་བསྐྱེན་པའི་ཏ་ལའི་ལོ་མའི་དཔེ་ཆའི་པར་རིས་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་བྱེད་པའི་གནས་ཚུལ་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་སྐོར་རོབ་ཙམ་ངོ་སྤྲོད་བྱས་པ་རེ་ཞིག་རྫོགས་སོ། །

མཆན་འགྲེལ།

①སྐབས་འདི་དང་བསྟུན་ནས་དབྱི་ཏ་ལིའི་རོ་མ་སློབ་ཆེན་གྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་གི་འགན་འཁུར་བ་རྣམས་ནས་དཔྱད་གཞི་དང་པར་རིས་མཁོ་འདོན་གནང་བར་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞུ་རྒྱུ་མ་ཟད། ཞིབ་འཇུག་པ་མའོ་རོ་མན་ཅི་ནས་ཁོ་བོའི་དཔྱད་རྩོམ་འདི་ལ་གཟིགས་ཞིབ་མཛད་ཅིང་རིན་ཐང་ལྡན་པའི་དགོངས་འཆར་གནང་བར་བཀའ་དྲིན་ཆེ་ཞེས་ཞུ་རྒྱུ་ཡིན།

②ཏུ་ཅི(1966c:151 – 152).

③ཏུ་ཅི(1996c:153)《སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་དཔེ་ཆ》ཞེས་པའི་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་དེབ་ཀྱི་སྔོན་འགྲོའི་ལེའུ་དང་པོའི་ནང་དུ་ཏུ་ཅིས“ངས་བོད་དང་བལ་ཡུལ་དུ་རྟོག་ཞིབ་བྱེད་སྐབས་ཏ་ལའི་ལོ་མའི་དཔེ་ཆ་མང་པོ་མཇལ་བྱུང་ལ་དེ་དག་ལས་མང་པོ་ཞིག་ནི་རྩོམ་སྒྲིག་མ་བྱས་པ་ཤ་སྟག་རེད་འདུག དེ་དག་ལས་ཁག་གཅིག་ལག་སོན་ཐུབ་ཅིང་ཁག་གཅིག་པར་བརྒྱུག་བྱས་པ་དང་། ཁག་གཅིག་བྲིས་བཤུ་བྱས་པ་ཡིན། ཁོ་བོས་བསྡུ་སྒྲིག་བྱས་པའི་དཔེ་ཆ་མང་ཆེ་བ་ནི་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་སྐོར་ཡིན། དཔེ་ཚོགས་འདིའི་ནང་དུ་དྲངས་པའི་དཔེ་ཆར་རྩོམ་སྒྲིག་བྱ་རྒྱུ་དང་སྔགས་ངའི་སློབ་མ་རྣམས་ཀྱང་རྩོམ་སྒྲིག་གི་ལས་ལ་བསྐུལ་རྒྱུ་དེ་ནི་རྣམ་གྲངས་འདིའི་དམིགས་ཡུལ་གཙོ་བོ་ཡིན། དེ་ཡང་དཔེ་ཆ་དེ་དག་ཡོངས་རྫོགས་གལ་ཆེན་ཤ་སྟག་མ་ཡིན་ནའང་དེ་དག་ཚང་མས་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་དང་བསམ་བློར་རྒྱུས་ལོན་བྱ་རྒྱུར་དགེ་མཚན་བསྐྱུན་ཐུབ”ཅེས་གསུངས།

④དེ་ནི་སྟག་ཤིང་གི་པགས་པའི་ཕོག་བྲིས་པའི་ཤོག་ལྷེ་མ་ཚང་བའི་དཔེ་ཆ་ཞིག་རེད་འདུག

⑤དཔེ་ཆ་འདིའི་ས་བཅད་དང་པོ་དེ་ཁ་རོ་ཏོ་ཕན་ས་ནས་རྩོམ་སྒྲིག་མཛད་ཡོད(1967)ལ། ས་བཅད་གཉིས་པ་དེ་ཁ་ལོ་དེ་ཨོ་ཁ་ཁུ་ཙ་ནས་པར་སྐྲུན་གནང་རྗེས་འདུག

⑥Bolleftinoལ་གཟིགས། J. Wདེ་ཙོང་གི་གྲགས་ཅན་དཔྱད་རྩོམ(1978)ནང་དུ་ཡི་གེR(དབྱི་ཏ་ལིའི་རྒྱལ་ས་རོམ་གྱི་བསྡུས་མིང་)ཞེས་པ་བེད་སྤྱོད་མཛད་ནས་མཁས་དབང་ཏུ་ཅིས་བསྐྲུན་པའི་ཏ་ལའི་ལོ་མའི་དཔེ་ཆའི་པར་རིས་དག་མཚོན་པར་གནང་འདུག

⑦《ཡོངས་སུ་དག་པ་དང་རྣམ་པར་དག་པའམ་མཉམ་སྦྱོར་ཟླ་མེད》ཅེས་པ་དེ་སུས་བརྩམས་པའི་སྐོར་ལ། དམ་ཆོས་རྡོ་རྗེ་དང་། འཇིགས་མེད་འབྱུང་གནས་སྦས་པ། གཞན་ཕན་སྣང་བ་བཅས་མཁས་དབང་གསུམ་གྱིས་དེ་ནི་ཕྱིས་སུ་ཐོན་པའི་འགྲེལ་པ་ཞིག་ཡིན་ཚུལ་གསུངས། དེའི་སྐོར་ཞིབ་ཕྲ་མི་མ་ཀི་དང་ཐོམ་པེ་ཆིའི(1994:10དང་དཔྱད་རྩོམ་འདིའི་མཆན12)ལ་གཟིགས་པར་འཚལ།

⑧ར་ཏུ་ལའི(1935དང1937)རྩོམ་ཡིག་ལ་གཟིགས། ཡུལ་གྲུ་གཞན་གྱི་རིག་གནས་ལ་རྒྱུས་ལོན་

ཞེས་པའི་དེབ་《པི་ཏར་དང་ཨོ་ལི་ས་ཞིབ་འཇུག》ཤོག་གྲངས423 –447ལ་གཟིགས།

⑨དཔེ་ཆ《ཆོས་མཆོག་སྒྲོན་མེ》ཞེས་པ་དེ་ཞིབ་འཇུག་པ་པེ་རེ་ཐེ་ཁེ་ནེར་ནས་གཡར་པོ་ཞུས་གནང་འདུག་པ་དང་ཁོང་གིས་དཔེ་ཆ་དེའི་སྐོར་ཞིབ་འཇུག་མཛད་པའི་དཔྱད་རྩོམ་ཞིག་སྤེལ་རྗེས་འདུག

⑩གསལ་བཤད་ཀྱི་ཡི་གེའི་ནང་དོན་ནི་དཔེ་ཆའི་ཁ་བྱང་དང་། སྤྱིན་ཤོག་གྲངས་ག་ཚོད་ཡོད་མེད། ཤོག་གྲངས། དཔེ་ཆ་ཉར་ཚགས་བྱ་ཡུལ་གྱི་དགོན་པའི་མིང་དང་པར་སྐྲུན་གྱི་དུས་སོགས་ཡིན་འདུག

⑪ལེན་ན་པོ་ནས་རྩོམ་སྒྲིག་མཛད་པའི་ཐོ་གཞུང་ཐོག་ཡིག་ཕྲུག་ཨང་22དེ་འཁོད་མེད་ནའང་དཔྱད་ཡིག་དེའི་ཆ་ཤས་ཤིག་ང་ཚོར་ལག་སོན་ཐུབ་བྱུང་།

⑫ཏུ་ཅི(1996c:12).

⑬ཏུ་ཅི(1996c:169 –170)ལ་གཟིགས།

⑭ཞིབ་འཇུག་གི་རྣམ་གྲངས་ཤིག་ཏེ་གཙོ་བོ་སྨྲ་རྩལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་སྐོར་ཡིན་པ་ཞིག་ད་ལྟ་ཧོ་ལན་རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་སྒྲུབ་བཞིན་མཆིས(Kern Institute Leiden 1999:Column5).

བདེ་ཁང་བསོད་ནམས་ཆོས་རྒྱལ། ཞིབ་འཇུག་ཆེ་མོ་བ་གཞོན་པ། ད་ལྟ་བོད་ལྗོངས་སྤྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་ཁང་ཏ་ལའི་ལོ་མའི་དཔེ་ཆ་ཞིབ་འཇུག་ཁང་དུ་ཕྱག་ལས་གནང་བཞིན་ཡོད།

བོད་རིག་པར་མངའ་བརྙེས་ཤིང་བོད་ཀྱི་ཡིག་གཟུགས་མཁས་ཅན་ཅོག་གྲྭ་ངག་དབང་བསྟན་འཛིན་མཆོག་ནི་ ༡༩༣༩ ལོར་ལྷོ་ཁ་གྲུ་ནང་ཏ་རྫིག་ཅེས་པའི་ཁྱིམ་དུ་སྐུ་བལྟམས་ཤིང་། ༡༩༤༤ ལོར་ལྷོ་ཁ་གྲུ་ནང་སྤྱིངས་ཆེ་དགོན་གྱི་ཅོག་གྲྭ་སྐུ་ཕྲེང་བདུན་པའི་ཡང་སྲིད་དུ་ངོས་འཛིན་ཞུས་ནས་ཁྲི་འདོན་མཛད། དེ་ནས་ཡབ་དམ་པ་དང་བོད་ཀྱི་ཡིག་གཟུགས་མཁས་པ་མང་པོ་དགེ་རྒན་དུ་བསྟེན་ནས་འབྲི་ཀློག་དང་རྣང་གཞིའི་བཟོ་སྦྱོར་སོགས་ཀྱི་སྦྱངས་པར་གཞོལ་རྗེས་རིམ་བཞིན་བདེ་ཆེན་ཆོས་མགོན་རིན་པོ་ཆེ་དང་སྐྱིན་གླིང་གཙུང་རིན་པོ་ཆེ། ནང་ཆེན་ཨ་ལྷེའུ་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་ནས་དབང་ལུང་མང་བར་ཞུས། ༡༩༥༣ ལོ་ནས་ ༡༩༥༩ ལོ་བར་སྐྱིན་གླིང་མཁན་ཆེན་མཁྱེན་བརྩེ་ནོར་བུའི་སྐུ་མདུན་ནས་ཆོས་གཞུང་དང་རིག་གནས་ཁག་ལ་སྦྱངས་བརྩོན་མཛད། ༡༩༨༠ ལོ་ནས་ད་བར་རིམ་བཞིན་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཡིག་ཚགས་ཅུད་དང་། 《བོད་ལྗོངས་ཞིབ་འཇུག》《བོད་ལྗོངས་ནང་བསྟན》དུས་དེབ་ཀྱི་རྩོམ་སྒྲིག་པའི་ཕྱག་ལས་གནང་སྐྱོང་ལ་མིག་སྔར་འབྲུག་རྒྱུད་བསྟན་པ་གཙོ་བོར་བྱས་པའི་ནང་ཆོས་སྤྱི་ལ་སྲི་ཞུ་བསྐྱངས་བཞིན་ཡོད། །

༄ བོད་ཀྱི་ཏ་ལའི་ལོ་མའི་དཔེ་ཆ་ཞིབ་འཇུག།

西藏贝叶经研究

གཙོ་གཉེར་ཚན་པ། བོད་ལྗོངས་སྤྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་ཁང་།
རྩོམ་སྒྲིག་མཁན། ཏ་ལའི་ལོ་མའི་དཔེ་ཆ་ཞིབ་འཇུག་ཁང་།
ས་གནས། བོད་ལྗོངས་ལྷ་ས་སེ་ར་ལམ་སྒོ་རྟགས4
སྦྲགས་ཨང་། 850000
ཁ་པར། 0891 – 6902933
པར་འདེབས་ཚན་པ། བོད་ལྗོངས་ཕན་བདེ་པར་འདེབས་བཟོ་གྲྭ
དེབ་རྟགས། ISBN978 – 7 – 80589 – 541 – 3
རིན་གོང་སྒོར། 20.00

主　办：西藏社会科学院
编　辑：贝叶经研究所
地　址：西藏拉萨市色拉路 4 号
邮　编：850000
电　话：0891 – 6902933
印　刷：西藏福利印刷厂
书　号：ISBN978 – 7 – 80589 – 541 – 3
定　价：20.00 元

ISBN 978-7-80589-541-3